

OPIS PRZEDMIOTU/MODUŁU KSZTAŁCENIA (SYLABUS)

1.	Nazwa przedmiotu/modułu w języku polskim Archeologia powszechna – neolit
2.	Nazwa przedmiotu/modułu w języku angielskim General Archaeology - Neolithic
3.	Jednostka prowadząca przedmiot Wydział Nauk Historycznych i Pedagogicznych, Instytut Archeologii
4.	Kod przedmiotu/modułu 22-AR-S1-APoNeo
5.	Rodzaj przedmiotu/modułu (<i>obowiązkowy lub fakultatywny</i>) obowiązkowy
6.	Kierunek studiów Archeologia
7.	Poziom studiów (<i>I lub II stopień lub jednolite studia magisterskie</i>) I stopień, stacjonarne, licencjackie
8.	Rok studiów (<i>jeśli obowiązuje</i>) II rok
9.	Semestr (<i>zimowy lub letni</i>) zimowy
10.	Forma zajęć i liczba godzin Wykład 30 Konwersatorium 30 Laboratorium 10
11.	Imię, nazwisko, tytuł/stopień naukowy osoby prowadzącej zajęcia Mirosław Furmanek, dr Agnieszka Przybył, dr
12.	Wymagania wstępne w zakresie wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych dla przedmiotu/modułu oraz zrealizowanych przedmiotów Ukończony kurs z zakresu archeologii powszechnej - paleolit i mezolit
13.	Cele przedmiotu Poznanie historii badań nad neolitem oraz najważniejszych kierunków ich rozwoju. Zarys rozwoju zjawisk kulturowych w młodszej epoce kamienia z uwzględnieniem problematyki społeczno-gospodarczej społeczności Bliskiego Wschodu i Europy, w tym zwłaszcza terenów dzisiejszej Polski.

14.	<p>Zakładane efekty kształcenia</p> <p><u>Wiedza:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> – Student ma uporządkowaną wiedzę z zakresu archeologii neolitu; – ma podstawową wiedzę o historii i głównych kierunkach rozwoju wiedzy o neolicie; – zna kryteria wyróżniania kultur neolitycznych; – posiada podstawową wiedzę pozwalającą na analizę i interpretację źródeł archeologicznych z okresu neolitu <p><u>Umiejętności:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> – potrafi wyszukiwać, analizować i selekcjonować informacje dotyczące młodszej epoki kamienia, wykorzystując różnorodne źródła – umie samodzielnie zdobywać i prezentować wiedzę dotyczącą zagadnień neolitu – potrafi rozpoznać różne rodzaje wytworów kultury właściwych dla okresu neolitu oraz przeprowadzić ich interpretację w celu określenia przynależności chronologiczno-kulturowej oraz funkcji – posiada umiejętność przygotowywania wystąpień, dotyczących zagadnień szczegółowych neolitu - w zespole lub indywidualnie <p><u>Kompetencje społeczne:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> – rozumie potrzebę uczenia się przez całe życie – potrafi współdziałać i pracować w zespole – ma świadomość wagi i znaczenia dziedzictwa kulturowego oraz odpowiedzialności za jego zachowanie 	<p>Symbole kierunkowych efektów kształcenia:</p> <p>K_W04</p> <p>K_W06</p> <p>K_W07</p> <p>K_W12</p> <p>K_U01</p> <p>K_U03</p> <p>K_U12</p> <p>K_U05</p> <p>K_U09</p> <p>K_U13</p> <p>K_K01</p> <p>K_K02</p> <p>K_K05</p>
15.	<p>Treści programowe</p> <p>Wykład</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Co to jest neolit? Historia badań nad neolitem 2. Od ceramiki do genetyki. Metody badań na społecznościach neolitycznymi. 3. Nowe idee, nowe społeczeństwo, nowy tryb życia. Narodziny rolnictwa i hodowli na Bliskim Wschodzie. 4. Przemiany w kolebce pierwszych rolników. Neolit preceramiczny i neolit ceramiczny w strefie Lewantu 5. U źródeł cywilizacji. Społeczności neolitu i eneolitu w Anatolii 6. Pierwsi rolnicy w Europie. Neolit Grecji 7. Kolonizacja, adaptacja czy coś jeszcze? Neolit w basenie Morza Śródziemnego. 8. Od Karanovo do Körös. Społeczności pierwszych rolników na Bałkanach 	

9. Kiedy wznoszono długi domy. Neolityzacja Europy środkowej - kultura ceramiki wstęgowej rytej
10. Po wielkim kryzysie. Kultury "postlinearne" w Europie.
11. Przekraczają bariery. Neolityzacja Europy północnej.
12. Wełna, koło i miedź. Eneolit w Europie
13. Kamienie i groby. Idea megalityczna w Europie
14. Hodowcy, konie, kurhany a Indoeuropeizacja. Neolityczne i eneolityczne kultury stepu, lasostepu i strefy leśnej Europy środkowej i wschodniej.
15. U progu epoki brązu. Kultura pucharów dzwonowatych w Europie

Konwersatorium

1. Wprowadzenie. Neolit – podstawowe pojęcia; chronologia i periodyzacja neolitu
2. Epipaleolit i neolit preceramiczny na Bliskim Wschodzie i w Anatolii
3. Neolit ceramiczny w Anatolii i na Bliskim Wschodzie
4. Neolityzacja terenów europejskich
5. Starszy neolit naddunajski w Europie Środkowej i Zachodniej i Alternatywne modele neolityzacji
6. Europa w dobie młodszego neolitu naddunajskiego
7. Drugi etap neolityzacji – środkowoeuropejski neolit niżowy
8. Europa Zachodnia w okresie wznoszenia megalitów
9. Eneolit i eneolityzacja obszarów środkowoeuropejskich
10. Późnoneolityczne społeczności hodowców – kultura amfor kulistych
11. Ugrupowania kręgu kultur z ceramiką „sznurową”
12. Schyłek neolitu - europejski fenomen „pucharów dzwonowatych”

Laboratorium:

1. Założenia systematyki i klasyfikacji artefaktów neolitycznych.
2. Zróznicowanie technologiczne, stylistyczne i chronologiczne artefaktów kultury ceramiki wstęgowej rytej, kłutej
3. Zróznicowanie technologiczne, stylistyczne i chronologiczne artefaktów kultury malickiej, lendzielskiej, jordanowskiej.
4. Zróznicowanie technologiczne, stylistyczne i chronologiczne artefaktów kultury pucharów lejkwatych i kultury amfor kulistych.
5. Zróznicowanie technologiczne, stylistyczne i chronologiczne artefaktów kultury ceramiki sznurowej i kultury pucharów dzwonowatych

16. Zalecana literatura (*podręczniki*)

Lektury podstawowe

BIELIŃSKI P., 1985, *Starożytny Bliski Wschód. Od początków gospodarki rolniczej do wprowadzenia pisma*, Warszawa.

HENSEL W., WIŚLAŃSKI T., 1979, *Prahistoria ziem polskich*, t. 2, *Neolit*, Wrocław.

KRUK J., 2008, *Wzory przeszłości. Studia nad neolitem środkowym i późnym*, Kraków

KRUK J., MILISAUSKAS S., 1999, *Rozkwit i upadek społeczeństw*

rolniczych neolitu, Kraków.

NOWAK M., 2009, *Drugi etap neolityzacji ziem polskich, Kraków*

TABACZYŃSKI S., 1970, *Neolit środkowoeuropejski. Podstawy gospodarcze, Wrocław.*

Wielka Historia Świata, t. 2, Stary i nowy świat. Od „rewolucji” neolitycznej do podbojów Aleksandra Wielkiego, Warszawa 2005

Lektury uzupełniające

BALCER B., 1983, *Wytwórczość narzędzi krzemiennych w neolicie ziem polskich, Wrocław.*

CZEBRESZUK J., 2001, *Schyłek neolitu i początki epoki brązu w strefie południowo-zachodniobałtyckiej (III i początki II tys. przed Chr.). Alternatywny model kultury, Poznań*

CZEBRESZUK J., MAKAROWICZ P., 1995, *Puchary dzwonowate. Zarys historii badań i współczesne kierunki refleksji, Przegląd Archeologiczny, t. 43.*

CZERNIAK L., 1994, *Wczesny i środkowy neolit na Kujawach, Poznań.*

JANKOWSKA D., 1990, *Spółeczności strefy południowo-zachodniobałtyckiej w dobie neolityzacji, Poznań.*

KOZŁOWSKI J. K., 1994, *Bałkańsko-dunajski model neolityzacji, [w:] L. Czerniak (red.), Neolit i początki epoki brązu na ziemi chełmińskiej, Grudziądz.*

KRUK J., 1980, *Gospodarka w Polsce południowo-wschodniej w V-III tysiącleciu p. n. e., Wrocław.*

KRZAK Z., 1994, *Megalithy Europy, Warszawa.*

MACHNIK J., *Kultury przełomu eneolitu i epoki brązu w strefie karpackiej, Kraków 198*

RENFREW C., 2001, *Archeologia i język, Warszawa.*

SCHMIDT K., 2010, *Budowniczości pierwszych świątyń, Warszawa.*

SOCHACKI Z., *Kultura ceramiki promienistej w Europie. Warszawa 1980*

WIŚLANSKI T., 1969, *Podstawy gospodarcze plemion neolitycznych w Polsce północno-zachodniej, Wrocław.*

WYSZOMIRSKI M., 1974, *Problematyka kultury pucharów dzwonowatych w Europie, Archeologia Polski, t. 19, z. 1, s. 95-147.*

Literatura szczegółowa oraz anglojęzyczna zostanie podana na zajęciach.

17. Forma zaliczenia poszczególnych komponentów przedmiotu/modułu, sposób sprawdzenia osiągnięcia zamierzonych efektów kształcenia

wykład: egzamin

	<p>konwersatorium: przygotowanie (w niewielkich zespołach) 15 minutowych prezentacji; udział w dyskusjach na zajęciach; zaliczenie końcowe w formie dwóch sprawdzianów pisemnych</p> <p>laboratorium: praktyczny test dotyczący przynależności kulturowej i chronologicznej artefaktów</p>											
18.	<p>Język wykładowy polski</p>											
19.	<p>Obciążenie pracą studenta</p> <table border="1"> <thead> <tr> <th>Forma aktywności studenta</th> <th>Średnia liczba godzin na zrealizowanie aktywności</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td> <p>Godziny zajęć (wg planu studiów) z nauczycielem:</p> <ul style="list-style-type: none"> - wykład: 30 - konwersatorium 30 - laboratorium 10 </td> <td></td> </tr> <tr> <td> <p>Praca własna studenta np.:</p> <ul style="list-style-type: none"> - przygotowanie do zajęć: 50 - czytanie wskazanej literatury: 40 - przygotowanie prezentacji: 10 - przygotowanie do zaliczenia i egzaminu: 40 </td> <td></td> </tr> <tr> <td>Suma godzin</td> <td>210</td> </tr> <tr> <td>Liczba punktów ECTS</td> <td>7 (4+2+1)</td> </tr> </tbody> </table>		Forma aktywności studenta	Średnia liczba godzin na zrealizowanie aktywności	<p>Godziny zajęć (wg planu studiów) z nauczycielem:</p> <ul style="list-style-type: none"> - wykład: 30 - konwersatorium 30 - laboratorium 10 		<p>Praca własna studenta np.:</p> <ul style="list-style-type: none"> - przygotowanie do zajęć: 50 - czytanie wskazanej literatury: 40 - przygotowanie prezentacji: 10 - przygotowanie do zaliczenia i egzaminu: 40 		Suma godzin	210	Liczba punktów ECTS	7 (4+2+1)
Forma aktywności studenta	Średnia liczba godzin na zrealizowanie aktywności											
<p>Godziny zajęć (wg planu studiów) z nauczycielem:</p> <ul style="list-style-type: none"> - wykład: 30 - konwersatorium 30 - laboratorium 10 												
<p>Praca własna studenta np.:</p> <ul style="list-style-type: none"> - przygotowanie do zajęć: 50 - czytanie wskazanej literatury: 40 - przygotowanie prezentacji: 10 - przygotowanie do zaliczenia i egzaminu: 40 												
Suma godzin	210											
Liczba punktów ECTS	7 (4+2+1)											

*objaśnienie symboli:

K (przed podkreśleniem) - kierunkowe efekty kształcenia

W - kategoria wiedzy

U - kategoria umiejętności

K (po podkreśleniu) - kategoria kompetencji społecznych

01, 02, 03 i kolejne - numer efektu kształcenia